مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد
دوره بیست و یکم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۵
صفحه: ۱۶۲۰-۱۶۱۸

Journal of Medical Education and Development
Vol. 21, No. 2, Summer 2026
Pages: 1618– 1620

تکالیف کلاسی در عصر هوش مصنوعی: فرصت یا تهدیدی برای آموزش پزشکی؟

نرگس نرگسی‌خرم‌آباد[1*]

امروزه بسیاری از دانشجویان علوم پزشکی برای انجام تکالیف کلاسی خود از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند (۱). اگر چه هوش مصنوعی می تواند به ایجاد انواع متنوعی از محتواها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و نیز ارتقای یادگیری دانشجویان کمک کند (۳،۲)، اما استفاده مداوم از آن می تواند سبب کاهش خودکارآمدی، تضعیف تفکر انتقادی و خلاقیت در دانشجویان گردد (۴). بر این اساس به نظر می رسد، کاربرد بی‌ضابطه و بدون چارچوب این فناوری توسط دانشجویان علوم پزشکی که نیاز به تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری مستقل و سریع در حرفه خود دارند، می تواند چالش‌های جدی را پدید آورد (۱). اکنون سؤال این است که آیا تکالیف هنوز به عنوان یک ابزار آموزشی عمل می کنند یا اینکه هوش مصنوعی جایگاه آنها را متزلزل نموده است؟ در ادامه به مهم‌ترین چالش‌های ناشی از کاربرد هوش مصنوعی در انواعی از تکالیف کلاسی پرداخته می‌شود:

ترجمه مقالات و متون علمی

تکالیف ترجمه برای پرورش حساسیت زبانی و درک عمیق ساختارهای دستوری طراحی می‌شوند، اما اتکای کامل به ابزارهای ترجمه هوشمند، این فرصت را از دانشجو می‌گیرد. پژوهشی نشان داده است که استفاده مکرر از سیستمهای مترجم، منجر به کاهش مهارتهای ترجمه و نیز مانع رشد و یادگیری زبان خارجی در دانشجویان می‌شود (۵). همچنین افزایش وابستگی دانشجویان به ترجمه ماشینی، تفکر انتقادی، استدلال تحلیلی و تصمیم‌گیری مستقل آن‌ها را به شدت تضعیف می‌کند (۶).

خلاصه نویسی مقالات

پژوهشگران هشدار می‌دهند که استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی برای خلاصه کردن متون، "موجب اختلال در تعامل دانشجویان با متون علمی شده و فرصت درگیری شناختی عمیق و تفکر انتقادی با محتوا را از آن‌ها سلب می‌کند (۷). همچنین دیده شده که استفاده از هوش مصنوعی برای خلاصه سازی مقالات علمی می تواند همراه با تمایل به توهم‌زایی (بیان مطالب و اطلاعاتی که در متن واقعی وجود ندارد) و نیز اشکال در کاربرد صحیح اصطلاحات تخصصی باشد، که این مساله اعتبار متون را دستخوش تردید می کند (۸).

نوشتن مقالات

تدوین مقالات علمی با استفاده از هوش مصنوعی، احتمال سوگیری در مورد مقالات مربوط به مراکز، موسسات یا کشورهای خاص، تولید مطالب ساختگی و غیر واقعی، ناتوانی در تشخیص مقالات و مطالب غیراخلاقی و محدودیتهای مربوط به آن و مشکلات مربوط به شفافیت و عدم تعمیم پذیری مقالات تدوین شده را به دنبال داشته باشد. همچنین میتواند سبب کاهش مهارت افراد در طراحی و نگارش متون علمی شود (۹). از سوی دیگر در مقالات نوشته شده توسط هوش مصنوعی، ارجاعات و منابع جعلی زیادی دیده می‌شود؛ که صحت و اعتبار مقالات تدوین شده را دچار خدشه می‌کند. به نحوی که در مطالعه‌ای که به بررسی و تحلیل ۱۰۰ ارجاع غیرواقعی که در مقالات

۱- مربی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده پرستاری پلدختر، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.
(نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۹۸۹۱۶۳۶۹۲۷۹۶ + پست الکترونیکی: nnargesikh@gmail.com :

تاریخ دریافت: ۱۴ / ۰۶ / ۱۴۰۵ تاریخ بازبینی: ۱۶ / ۰۶ / ۱۴۰۵ تاریخ پذیرش: ۲۰ / ۰۶ / ۱۴۰۵

CC By-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v21i2.22831]

پذیرفته‌شده در معتبرترین کنفرانس جهانی هوش مصنوعی (NeurIPS 2025) پرداخت، نتایج نشان داد ۶۶ درصد از این ارجاعات «تماماً جعلی» بوده‌اند. هر یک از این موارد غیرواقعی به طور همزمان دارای چندین لایه فریب بودند (مثلاً هوش مصنوعی نام نویسنده واقعی را با عنوان مقاله جعلی ترکیب کرده بود). این مساله حتی سبب شده بود که مقالات دارای ارجاعات جعلی بتوانند از فرآیند داوری ۳-۵ نفر متخصص نیز عبور کرده و کشف نشوند (۱۰). بر این اساس بکارگیری از هوش مصنوعی در تدوین مقالات آموزشی به عنوان تکلیف درسی، می تواند سبب سوق دادن دانشجویان به سمت سرقت علمی شده و فرصت مطالعه و یادگیری مطالب آموزشی جدید از آنان سلب شود.

پرسش‌های کلاسی

اتکا به هوش مصنوعی جهت پاسخگویی به پرسشها و مباحث کلاسی، به علت عدم درگیری عمیق دانشجویان با مطالب درسی، سبب عدم درک محتوی آموزشی شده و این مساله می تواند منجر به کاهش تفکر انتقادی و مهارت حل مساله در دانشجویان شود (۱۱). از سوی دیگر بسیاری از دانشجویان بدون اینکه به بررسی پاسخ‌های هوش مصنوعی بپردازند، آن را می‌پذیرند. درنتیجه دانشجویان به طور کامل تحت تأثیر خروجی هوش مصنوعی خواهند بود و نمی توانند پاسخهای نادرست را تشخیص دهند (۱۲).

باید توجه داشت هدف ما در دانشگاه های علوم پزشکی، تربیت متخصصانی که توانمندی بالایی در کار با هوش مصنوعی دارند، نیست (۱). بلکه هدف تربیت نیروهایی با شایستگی حرفه ای بالا است. لذا نظر به اهمیت فراوانی که تکالیف کلاسی در یادگیری دانشجویان علوم پزشکی دارند، سؤالی که مطرح می شود این است که آیا باید تکالیف سنتی در آموزش علوم پزشکی را کنار بگذاریم؟ پاسخ به این سؤال قطعاً "منفی" است. اما اساتید باید تکالیف را به گونه ای طراحی کنند که دانشجویان بتوانند از هوش مصنوعی برای توسعه خلاقیت و مهارت های تفکر خود استفاده کنند.

به‌عنوان مثال، به‌جای آنکه از دانشجویان صرفاً خواسته شود متن یا مقاله‌ای علمی را ترجمه کنند، اکنون می‌توان از آن‌ها خواست که ترجمه‌ی تولیدشده توسط هوش مصنوعی را با ترجمه‌ی خود مقایسه کنند. سپس می‌توانند نقاط قوت و ضعف ترجمه‌ی هوش مصنوعی را شناسایی کرده و یا مقالات و نکات علمی تولیدشده توسط این ابزار را مورد نقد قرار دهند. همچنین می‌توان از موضوعاتی برای نگارش مقالات علمی استفاده کرد که نیازمند تجربیات و تحلیل‌های شخصی دانشجویان بوده و هوش مصنوعی به‌طور طبیعی دسترسی کمتری به آن‌ها دارد. افزون بر این، از دانشجویان می‌توان خواست که پیش‌نویس‌ها و یادداشت‌های خود را همراه با نسخه‌ی نهایی تکالیف ارائه دهند. از سوی دیگر، دانشگاه‌ها ملزم به تدوین سیاست‌های شفاف و دقیق در خصوص کاربرد هوش مصنوعی به‌عنوان ابزاری مکمل در فرایند یادگیری هستند تا از بروز رفتارهای نامناسب تحصیلی جلوگیری شود. دانشجویان نیز باید بیاموزند که از هوش مصنوعی به‌عنوان دستیاری کمکی، و نه جایگزینی برای تفکر انتقادی و استدلال شخصی بهره گیرند.

در نهایت، باید پذیرفت که هوش مصنوعی آمده است که بماند. لذا اساتید لازم است به جای مقاومت، این چالش را به فرصتی برای ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری تبدیل کنند.

References

1. Savgachev VV, Pleshchev IE, Shubin LB. ***Artificial intelligence: the use of modern technologies for homework assignments in medical education.*** Pedagogical Education. 2025; 6(11): 172-177.
2. Chiu TK. ***The impact of Generative AI (GenAI) on practices, policies and research direction in education: A case of ChatGPT and Midjourney.*** Interactive Learning Environments. 2024; 32(10): 6187-6203.
3. Verma P. (2021). ***Exploration of innovation skills and its relationship with academic achievement.*** Wesleyan Journal of Research 2021; 14(04): 39-52.

CC By-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v21i2.22831]

4. Wahab A. ***Generative AI Dependency and Student Cognitive Efficacy [MD thesis].*** University of Oulu. 2025.
5. High MD, Mcintosh A, Li S, et al. ***Student Machine Translation Use in a Transnational English-Medium Instruction University.*** Journal of English-Medium Instruction 2025; 4(2): 238–258.
6. Kizi USR. ***The Impact of Machine Translation on Student Translators' Lexical Accuracy and Critical Thinking.*** International Scientific Journal «Modern Science and Research»; 2025: 4.
7. Corbin TA, Walton J. ***The missing story of GenAI summarisers: a critical research agenda.*** Higher Education Research & Development. 2025; 44(7): 1655–1668.
8. Dogru-Huzmeli E, Moore-Vasram S, Phadke C, et al. ***Evaluating Chat GPT's ability to simplify scientific abstracts for clinicians and the public.*** Sci Rep 2025; 15(1):33466.
9. Saboury A A. ***Opportunities and Challenges of Using Artificial Intelligence in writing Scientific Articles.*** SC 2026; 16(1):36-46.
10. Ansari S. ***Compound Deception in Elite Peer Review: A Failure Mode Taxonomy of 100 Fabricated Citations at NeurIPS 2025.*** arXiv preprint arXiv:2602.05930; 2026.
11. Phokoye SP, Dlamini S, Mthalane PP, et al. (2025, July). ***A comprehensive review of ChatGPT in teaching and learning within higher education.*** Informatics 2025; 12(3): 74.
12. Kaplar M, Luzanin Z, Vucic M, et al. ***Engineering Students' Critical Engagement with ChatGPT: Effects of Output Accuracy on Answers and Confidence in a Real-World Probability Context.*** IEEE Transactions on Education. 2026; 69(4): 246–57.

Classroom Assignments in the Age of Artificial Intelligence: Opportunity or Threat to Medical Education?

Narges Naregesi Khoramabad

Social Determinants of Health Research Center, Poledokhtar School of Nursing, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v21i2.22831]

CC By-NC 4.0